

OCENJEVALNA METODOLOGIJA IDENTIFICIRANJA OGROŽENIH MLADIH

VSEBINA

ZA METODOLOGIJO	3
UVOD	5
Definicija ogroženih mladih.....	5
PREPRE EVANJE, OCENJEVANJE IN INTERVENCIJA	6
Povzetek	8
ODPORNOST/PROŽNOST MLADINE	9
Težave iz otroštva/Dejavniki ogroženosti, na katere se je odporna mladina uspešno odzvala.....	9
Vsi mladi imajo sposobnost, da so odporni	9
Kaj so zaš itni dejavniki?.....	9
Kumulativni u inek zaš itnih dejavnikov: ve kot jih je, bolje je.....	16
Povzetek	16
MOTIVIRANJE IN VKLJU EVANJE MLADIH	16
Izboljšanje motivacije s sre anjem z osnovnimi loveškimi potrebami mladih	17
<i>Napredne potrebe</i>	19
<i>Potrebe po kompetentnosti (potrebe po ugledu in dosežkih)</i>	19
<i>Potrebe po samoaktualizaciji</i>	20
Druge strategije za krepitev mladih * Motivacija/vklju enost	20
<i>Opredeliti in spodbujati pristopne cilje</i>	20
Povzetek	23
IDENTIFICIRANJE POTREB OGROŽENIH MLADIH	24
Koraki, ki jih mladinski delavec upošteva, da bi podprl ogroženega otroka	24
PRILOGA 1	26
seznam	26
PRILOGA 2	28
ŠTUDIJE PRIMEROV	29

ZA METODOLOGIJO

Ocenjevalna metodologija predstavlja metode in instrumente za prepoznavanje ter oceno potreb po usposabljanju mladih, ki jim grozi socialna izključenost. Ocenjevalna metodologija prispeva k izbiri ustreznih orodij, ki jih je treba uporabiti in izbrati iz metodologije usposabljanja.

Projekt: Samozavedanje in podjetništvo ogroženih mladih

Partnerstvo združuje prizadevanja sedmih organizacij iz petih držav, ki predstavljajo različne regije v Evropi (sredozemsko, osrednjo, severno in jugovzhodno Evropo), z namenom da razvijejo metodologijo ocenjevanja in metodologijo usposabljanja za mladinske delavce, ki jim bo omogočila ustrezno opredelitev potreb po usposabljanju mladih in zagotovilo podjetniško usposabljanje in trening samozavedanja za različne skupine ogroženih mladih.

Predvideni učinki na mlade vključujejo večje možnosti za svobodno in informirano izbiro za potencialno kariero/osebni razvoj ter za sprejemanje ustreznih ukrepov z uporabo veščin in kompetenc; večje možnosti za zaposljivost z uporabo samozavedanja, samozavesti, podjetniških kompetenc in drugih učinek rezultatov; večje možnosti za aktivno udeležbo v družbi z uporabo komunikacijskih spretnosti, medkulturnih veščin in znanja o samozavedanju.

Projekt prispeva k boljšim dosežkom mladih v življenju, tako da jih vključuje v kombinacijo procesa samozavedanja in podjetniškega procesa učinka.

Program Erasmus +

Erasmus + je program EU za izobraževanje, usposabljanje, mladino in šport za obdobje 2014-2020. Izobraževanje, usposabljanje, mladina in šport lahko prvotno prispevajo predvsem k podpori socialno-ekonomskih sprememb, glavnih izzivov, s katerimi se sooja Evropa do konca desetletja, in k podpori izvajanju evropske politike za rast, delovna mesta, enakost in socialno vključenost. Izobraževanje in mladinsko delo sta ključna dejavnika pri spodbujanju skupnih evropskih vrednot, spodbujanju socialne vključenosti, krepitvi medkulturnega razumevanja in oblikovanju pripadnosti skupnosti ter preprečevanju nasilne radikalizacije. Erasmus + je učinkovito orodje za spodbujanje vključenosti evropskih prikrasanih ljudi, vključno z novimi prispelimi migranti.

Partnerji

National association of resource teachers, Sofia (Bolgarija)

Business Intuition, Deventer (Nizozemska)

Asociación Backslash, Valencia (Španija)

Future for all of us, Plovdiv (Bolgarija)

Işık Milli Eğitim Müdürlüğü (Işık Provincial Directorate of National Education, Işık (Türkiye))

ZAVOD CMLC, Celje (Slovenija)

UVOD

Otroci in mladostniki so pomembni za uspeh in zdravje našega sveta. Postali bodo starši, učitelji, zdravniki, psihologi, oblikovalci politik in svetovni voditelji jutrišnjega dne. Prihodnost blaginje družin in skupnosti je odvisna od zdravega psihološkega razvoja mladih.

Žal lahko izpostavljenost okoljskim stresorjem in biološkim, genetskim dejavnikom mladostnike postavi pred tveganje, da razvijejo vedenje, ki je uničujoče za njih same, njihove družine in njihovo skupnost.

Definicija ogroženih mladih

V tej metodologiji se uporablja izraz *ogroženi mladi* ter opisuje otroke in mladostnike, ki so bili izpostavljeni različnim vrstam okoljskih stresorjev (kot so npr. prenatalne in perinatalne težave, telesne, ustvene ali spolne zlorabe, zanemarjanja, kronična revščina, izgube zaradi smrti ali zapuščenosti, starševske zlorabe različnih substanc ali psihopatologije) in/ali imajo biološke, genetske dejavnike tveganja (npr. družinsko anamnezo psiholoških motenj), ki jih postavljajo pred večje tveganje za negativne življenjske rezultate. Mladi, ki jim grozi nevarnost, se pogosto borijo z vedenjem, ki je uničujoče za njih same in za druge. Ta vedenja vključujejo izostajanje od pouka, izginotja, neupoštevanje avtoritet, telesno/spolno agresijo, krave, uničenje premoženja, zlorabo substanc, samopoškodovalno vedenje, motnje prehranjevanja, socialni umik, depresivno ali deregulirano razpoloženje ter pretirane strahove in skrbi. Izraz ogroženi mladi vključuje tudi mlade, ki trenutno dobro delujejo, vendar pa so izpostavljeni večjemu tveganju za razvoj težav v prihodnosti.

“Ogroženi mladi” je splošen izraz za številne okoliščine, zaradi katerih so mladi izpostavljeni večji dovzetnosti za problematiko na vedenja, kot so zloraba substanc, šolski neuspeh in mladostniško prestopništvo, skupaj z motnjami v duševnem zdravju, kot sta depresija in tesnoba. Pri študiju ogroženih mladih se raziskovalci običajno osredotočajo na dejavnike tveganja, ki prispevajo k problemskim rezultatom in zaščitnim dejavnikom, ki pomagajo preprečevati problematiko in rezultate. Zaščitne dejavnike lahko obravnavamo kot osebne dejavnike, kot so sposobnosti ali

kompetence za reševanje težav in kot zaznane u inkovitosti ali okoljski viri, kot sta socialna podpora v skupnosti ali družinski dohodek. Paradigmatski premik na terenu pred ve kot dvajsetimi leti je precej ve pozornosti namenil prilagodljivemu vedenju in rezultatom ogroženih mladih v obliki študij odpornosti. Izziv za tiste, ki preu ujejo ogrožene mlade, je pri prepoznavanju mladih, ki imajo ve jo verjetnost za razvoj problemov, ki bi jim prepre ili prehod v zdrave odrasle osebe - s tem tudi pojem “ogroženi”. eprav se veliko raziskav tveganj pojavlja s poudarkom na epidemiologiji in zatorej na študiji posameznega “tveganega vedenja”, je v drugih raziskavah poudarek na “razmerah ali okoliš inah tveganj”, kjer okoliš ine mladim povzro ajo, da se vklju ijo v obnašanje z resnimi negativnimi posledicami.

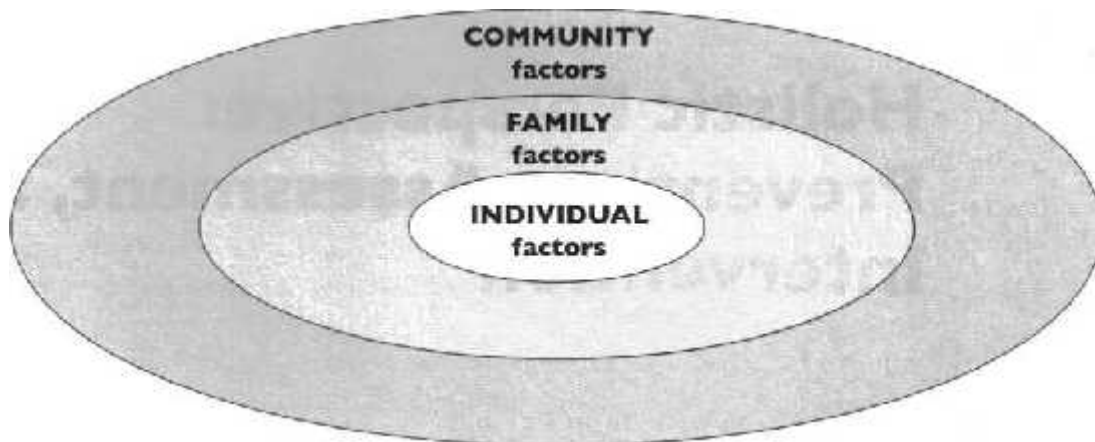
Ta metodologija temelji na skupnem razumevanju ogroženih mladih, ki ga lahko razvije vsaka partnerska država, v odvisnosti od lokalnega pravnega okvira.

PREPRE EVANJE, OCENJEVANJE IN INTERVENCIJA

Ekološki model gleda na mlade kot na razvoj v zapleteni mreži medsebojno povezanih kontekstov in odnosov. Poudarja veliko dejavnikov, ki vplivajo na življenje mladih na ve ravneh, vklju no s faktorji znotraj individualnosti mladine, znotraj družine in skupnosti (glej sliko 1). Individualni dejavniki vklju ujejo osebnostne lastnosti mladih, temperament, genetske predispozicije, kognitivne sposobnosti, socialne veš ine, individualne odzive na težave in sposobnosti ustvene regulacije. Družinski dejavniki vklju ujejo raven varnosti, stabilnosti in vzgoje znotraj doma; slog starševstva; temperament staršev in sposobnosti ustvene regulacije; ter sestavo družine. Dejavniki skupnosti vklju ujejo medsebojne odnose, kakovost šole, pogoje v soseski, gospodarske priložnosti, poklicno usposabljanje/zaposlitvene možnosti, možnosti za rekreacijo in socialne/kulturne vplive. V zadnjih letih se je ekološki model preimenoval v *bioekološkega*, da bi bolj poudaril biološke, genetske vplive.

Slika 1: Ekološka perspektiva

Komponenta holističnega vidika je preventivno preprečevanje težav, s katerim zmanjšamo možnosti za razvoj problemov že v prvi vrsti. To pomeni, da je proaktivno in ne reaktivno s spodbujanjem dejavnikov, ki povečujejo zdrav razvoj in zmanjšujejo ogroženost. Podrobno je, v katerem je preventiva še zlasti pomembna, je spolno zatiranje. V zadnjih dveh in pol desetletjih zagotavljamo storitve duševnega zdravja otrokom in mladostnikom, ki so bili spolno zlorabljeni ter zdravljenje otrok s težavami v spolnem vedenju in mladostnikov, ki so izvajali spolno naselje. Te storitve so ključne za obnovo mladine in skupnosti kot celote. Vendar pa je še toliko bolj pomembno, da naredimo vse, kar je v naši moči, da sploh ne bi prišlo do spolne viktimizacije. Dejavniki, ki lahko pomagajo zmanjšati tveganje spolnega zatiranja v otroštvu in spodbujati zdrav razvoj, vključujejo naslednje:

- Vzpostavljanje in vzdrževanje odprte komunikacije med otroki in njihovimi skrbniki o vseh temah, vključno s spolnostjo.
- Izboljšanje znanja otrok o njihovih telesih, vključno z njihovimi zelo posebnimi privatnimi deli.
- Pomagati otrokom, da med odraščanjem vzljubijo svoje telo.
- Krepiti znanje otrok o njihovem življenjskem okolju, vključno z ljudmi v njihovem življenju, ki jim lahko pomagajo ohranjati varnost.
- Izboljšanje znanja otrok o potencialno ogrožajočih scenarijih.
- Zagotavljanje, da so skrbniki pozorni na to, kdo skrbi za njihove otroke ter kdaj in kje dovolijo drugim, da skrbijo za njihove otroke.
- Poučevanje vseh mladih o pomenu spoštovanja fizičnih in ustvenih meja drugih.

Biti preventivno orientiran je pomemben sestavni del holisti nih storitev, ki temeljijo na mo i.

Zdravljenje iz holisti ne perspektive

Ljudje smo družbena bitja, katerih misli, ustva in vedenja so pod vplivom njihove okolice, vklju no z življenjem doma, šolskimi/delovnimi izkušnjami in vrstniškimi socialnimi mrežami. Obravnavanje mladih v izolaciji brez upoštevanja njihovega naravnega okolja, pogosto povzro i storitve povpre ne kakovosti. Celovita holisti na perspektiva zagotavlja, da storitve usmerjajo individualne in družinske dejavnike ter dejavnike skupnosti ter se posve ajo prosocialnemu, pozitivnemu vedenju mladih in ne le težavam. Zaradi heterogenosti mladih je pristop zdravljenja, ki bi bil primeren za vse, kontraindiciran.

Iobraževanje iz holisti ne perspektive

Mladi, ki se borijo akademsko, socialno ali ustveno v šoli, se lahko okoristijo iz pristopa, ki upošteva množico vplivnih dejavnikov. Intervencija iz celostnega vidika lahko vklju uje spreminjanje u iteljskih odzivov, ve jo vklju enost staršev, pou evanje mladih o socialno-ustvenih veš inah, izboljšanje socialne podpore pozitivnih vrstnikov, mentorstvo, vklju evanje inkluzije in samostojne u ne izkušnje ter spreminjanje velikosti razreda ali sedežnih mest.

Prednosti in viri iz celostne perspektive

Holisti na perspektiva poudarja pomen gledanja preko problemati nega vedenja na številne individualne, družinske in skupnostne prednosti in vire, ki so povezani z mladoletnim prosocialnim vedenjem. Te prednosti in viri so poudarjeni skozi celotno knjigo.

Podpora na podlagi dokazov za celovito perspektivo

Ko pogledate številne programe zdravljenja, ki so opredeljeni kot podpora na podlagi evidenc, boste opazili, da mnogi uporabljajo holisti en, ekološki pogled, v katerem posegajo v ve nastavitvah. Intervenirajo z družino, šolo in drugimi relevantnimi okolji. Ti programi, ki temeljijo na dokazih, prepoznajo kompleksnost loveškega vedenja in razumejo, da morajo biti ukrepi, da so naju inkovitejši, pogosto usmerjeni na ve težav v ve nastavitvah.

Povzetek

Ogroženi mladi so ve ji od njihovih težav. Da bi mladinski delavci in ponudniki storitev za mlade kar najbolje razumeli in intervenirali, morajo upoštevati ve dejavnikov in se posve ati prosocialnemu, pozitivnemu vedenju in ne samo težavnim vedenjem. Celovita perspektivnost poudarja kompleksnost loveškega vedenja in upošteva številne vplive individualnih in družinskih dejavnikov ter dejavnikov skupnosti. Videti mladino skozi holisti en objektiv, pomaga zagotoviti, da preventivne, ocenjevalne in intervencijske storitve ohranjajo individualno, na mo i temelje o usmerjenost.

ODPORNOST/PROŽNOST MLADINE

Vsi poznamo dobro prilagojene odrasle, ki so preživeli veliko otroško neugodje (npr. zlorabo, starševsko nestabilnost, revščino). Ti ljudje se pojmujejo kot odporni/prožni. V psihološkem smislu je bila prožnost opredeljena kot pozitivna prilagoditev v kontekstu pomembnih težav. Razumevanje odpornosti in številnih dejavnikov, ki lahko spodbujajo odpornost, so pomemben del pristopa, ki temelji na moji.

Težave iz otroštva/Dejavniki ogroženosti, na katere se je odporna mladina uspešno odzvala

Izraz "*dejavnik ogroženosti*" se uporablja za opis različnih vrst težav, vključno z psihosocialnimi in biološkimi nevarnostmi, ki povečujejo verjetnost negativnega razvojnega rezultata. Prožni mladi so uspešno premagali različne dejavnike ogroženosti, vključno s prezgodnjim rojstvom, perinatalnim stresom (dogodki med rojstvom), revščino, starševsko duševno boleznijo, starševsko zlorabo substanc, kronično družinsko diskriminacijo, razvezo, ločitev, vzgojo v rejništvu, otroško zlorabo, brezdомstvo, vojne travme in travme naravnih nesreč. Loveška bitja smo lahko presenetljivo močna in odporna.

Vsi mladi imajo sposobnost, da so odporni

Ne gre le za nekaj edinstvenih posameznikov, ki imajo nekakšne narobne zmožnosti za premagovanje stiska v življenju. Na podlagi dosedanjih raziskav so bile odporne mlade osebe identificirane v različnih generacijah, kulturah, rasah in državah (Werner & Smith, 1992). Zdi se, da je prožnost pogost pojav v ljudeh, če je na voljo dovolj protektivnih dejavnikov za krepitev zdravega razvoja. Odpornost/prožnost je del našega loveškega sistema prilagajanja za samozaščito. Prožnost se lahko spodbuja pri vseh mladostnikih.

Kaj so zaščitni dejavniki?

Zaščitni dejavniki so razmere, ki povečujejo verjetnost pozitivnih rezultatov pri odzivanju na življenjske težave. Nekateri zaščitni dejavniki so interne karakteristike znotraj mladine, drugi pa so zunanji, saj izhajajo iz družin mladih in/ali skupnosti. Ti zaščitni dejavniki delujejo kot varovalo

pred psihosocialnim in biološkim tveganjem. Zaš itni dejavniki lahko pomagajo mladim pri razvoju v zdrave, prosocialne odrasle.

Metafora za zaš itne dejavnike: U enje rolkanja

U enje rolkanja je dobra metafora za razumevanje koncepta zaš itnih dejavnikov. e pri u enju rolkanja mladi uporabljajo varnostno opremo, kot so elada, š itniki za kolena in komolce (zaš itni dejavniki), lahko to pomaga pri lajšanju odboja pri padcu (življenjske stiske). Mladi bodo imeli manjše tveganje za poškodbe, saj bodo postopoma pridobili sposobnosti rolkarjev. Nasprotno pa mladi, ki nimajo varnostne opreme (brez zaš itnih dejavnikov), tvegajo ve jo izpostavljenost ogroženosti, da bi se poškodovali in tako ne bi bili sposobni postati kompetentni rolkarji.

Vsi potrebujemo nekaj varnostne opreme/zaš itnih dejavnikov, da bi prepre ili padce v življenju.

Žal imajo nekateri mladi premalo varnostne opreme in preve padcev.

Pristop, ki temelji na mo i, lahko pomaga prepoznati in okrepiti zaš itne dejavnike; je postopek, ki bo mladim pomagal pri upravljanju življenjskih stresorjev in pri odraš anju v psihološko zdrave in produktivne državljane.

Spodbujanje zdravega razvoja z zaš itnimi dejavniki

Individualni zaš itni dejavniki

Individualni zaš itni dejavniki so tisti, ki so povezani z notranjimi lastnostmi, ki vplivajo na spodbujanje odpornosti in zdravega razvoja.

- *Dobre kognitivne sposobnosti (vklju no s sposobnostim reševanja težav in spretnostmi pozornosti)*

Sposobnost razmišljanja in reševanja problemov v trenutkih soo anja s težavnimi življenjskimi razmerami, je klju na sestavina, kako se ljudje povezujejo in prilagajajo svojemu okolju. Zato ni

presenetljivo, da so ustrezne sposobnosti na tem področju pogosto povezane s prožnostjo/odpornostjo. Čeprav ne moremo spremeniti prirojene inteligence mladih, jih lahko naučimo sposobnosti za reševanje problemov in strategij za povečanje njihove pozornosti in koncentracije. Usposabljanje za sposobnosti reševanja problemov lahko pomaga mladim zaznati in obravnavati probleme, rešitve in potencialne rezultate/posledice. Mnogi viri so na voljo za izboljšanje spretnosti reševanja problemov. Poleg tega se lahko izboljšajo tudi spretnosti pozornosti. Strategije, ki lahko mladim pomagajo pri njihovi sposobnosti vključevanja, vsebujejo taktike, kot na primer, da se jih posede bližje udeleževati mizi in stran od distrakcij; da se jih učijo delati zapise; da se zagotovi, da imajo dovolj spanca in jih spodbujati k prakticiranju metakognitivnih sposobnosti, ki vključujejo prepoznavanje, v primerih, ko ne bomo razumeli in iskanje informacij, da bi to razumeli.

Dober vpogled v probleme in rešitve

Pozitivni rezultati zdravljenja in povečana odpornost/prožnost sta povezani z mladimi, ki se zanimajo in ki premorejo zmožnost razmišljati o svojih mislih, občutkih in dejanjih, saj se nanašajo na težave in uspehe.

- **Dobra samoregulacija ustvenega vzburjenja in impulznega nadzora**

Za odporne mlade ni nenavadno, da imajo dobre samoregulacijske sposobnosti, povezane z njihovim upravljanjem čustev in zmožnostjo premisleka pred dejavnostjo. Te sposobnosti čustvene regulacije se pogosteje pojavljajo pri mladih, ki se rodijo s "preprostim" temperamentom. Čeprav ponudniki mladinskih storitev ne morejo spremeniti prirojenega temperamenta, lahko pomagajo mladim pri učenju strategij za upravljanje osebnostnih lastnosti in stanja razpoloženja na način, ki je bolj prilagodljiv njihovemu socialnemu okolju. Čustvena regulacija in sposobnosti upravljanja stresa se lahko poučujeta za vse mlade. Mladi, ki pridobijo spretnosti v čustvenem nadzoru, bolj verjetno dobijo podporo drugih, ki pa je še en zaščitni dejavnik.

- ***Pozitivna samopodoba***

Dober obitek o sebi je še en dejavnik, povezan s prožnostjo; vendar mora biti ta pozitivna samopodoba povezana s prosocialnim vedenjem. Nekateri dokazi kažejo, da je pozitivna samopodoba mladih povezana z delikventnim vedenjem, potem ta postane dejavnik ogroženosti (Hughes, Cavell, Grossman, 1997). Z drugimi besedami, dobro poitek o sebi, ker si najboljši tatavtomobilov v svoji soseki, ni povezano s odpornostjo.

- ***Talenti***

Raziskave prožnosti kažejo, da lahko nadarjenost, ki je cenjena iz strani posameznikov in družbe, tudi izboljša rezultate mladih. Te nadarjenosti lahko vkljuujejo racionalniške spretnosti, športne sposobnosti, umetniške sposobnosti, glasbene spretnosti in pisanje, omenimo zgolj nekatere.

- ***Samozadostnost***

Preprianje, da lahko vplivamo in nadziramo naše okolje, se imenuje samouinkovitost (Bandura, 1997), kar je še ena značilnost oziroma karakteristika, povezana s odpornimi/prožnimi mladostniki. V primerjavi z mladimi, ki kažejo "naueno nemo" glede svoje zmožnosti spreminjanja sebe ali okolja okoli njih, odporni mladi verjamejo v svoje zmožnosti vplivanja na spremembe v svojem življenju. Pomembno je, da bodo mladi, ki verjamejo, da imajo nekaj osebnega nadzora nad svojim okoljem, bolj aktivni pri upravljanju svojih otroških stresorjev in bodo zato bolj odporni/prožni. Ve mladih kot je opolnomoenih in preprianih, da lahko izbirajo v svojem življenju in da ga lahko nadzirajo, manj je tveganja za obitek nemoi.

- Vera in obitek pomena v življenju.
- Pozitiven pogled na življenje/dober smisel za humor.
- Prilagodljiva osebnost/splošna privlačnost za druge.
- Izkušnja reševanja precejšnjih stisk in tegob v življenju.
- Biti motiviran za pozitivne spremembe v življenju.

Družinski zaš itni dejavniki

Družinski zaš itni dejavniki so tisti, ki jih najdemo v družini mladih, ki vplivajo na spodbujanje odpornosti/prožnosti in zdravega razvoja.

- *Tesni odnosi s kompetentnimi, prosocialnimi, podpornimi negovalci*

Ugotovljeno je bilo, da tesne povezave s stabilnimi, kompetentnimi negovalci vodijo do boljših rezultatov med vsemi mladostniki in so eden najmo nejših zaš itnih dejavnikov, povezanih z odpornostjo/prožnostjo.

- Pozitivno družinsko ozra je z nizkim starševskim konfliktom
- Vklju enost negovalcev v izobraževanje mladih
- Višješolsko izobraževanje staršev
- Starši, ki premorejo individualne zaš itne dejavnike
- Demokrati ni/avtoritativni stil starševstva

Velika ve ina raziskav o starševskih slogih je opredelila demokrati ni/avtoritativni stil starševstva kot najbolj u inkovit za spodbujanje prožnosti in splošne prilagoditve mladine.

Baumrind (1978) je opredelil tri osnovne starševske stile: demokrati no/avtoritativni, permisivni in avtoritarni. Ti starševski slogi so prikazani na kontinuumu (glej sliko 3). Permisivni starševski slog pade na en konec kontinuumu; zanj je zna ilno, da ima zelo malo strukture in malo mej, nizka pri akovanja, visoko naklonjenost in nepopolnost glede upoštevanja pravil. Na drugem koncu kontinuumu je avtoritarni stil starševstva, ki vklju uje zelo visoko strukturo in številne omejitve, visoka pri akovanja, nizko naklonjenost in stroga pravila s pristopom »naredi to, ker sem rekel«. Na sredi kontinuumu se nahaja demokrati ni/avtoritativni stil starševstva. Ta starševski slog ne le postavlja omejitve, zagotavlja dober nadzor in vzdržuje zmerna do visoka pri akovanja, temve ga zaznamujejo tudi visoki ob utki topline, sprejemanja, skrbi za nego in starševskega vklju evanja. Ti starši so dovzetni za otrokovo komunikacijo in dajejo utemeljitev pri dolo anju meja in posledic. Mladi so aktivni del procesa, kar spodbuja avtonomijo in samou inkovitost, ko stopajo v odraslo dobo.

Nekateri verjamejo, da je najboljši pristop za interakcijo z delikventnimi, ogroženimi mladostniki, avtoritarni - to je, da se ohrani zelo strog, brezkompromisni pristop. Na žalost ta stil interakcije pogosto poveča obrambnost in opozicijsko vedenje mladih. V nasprotju s tem, demokratični/avtoritativni slog ne le določa ustrezne omejitve za motna vedenja, temveč tudi spodbuja samozavest, samopodoba, motivacijo za dosežke, prosocialno vedenje, samokontrolo, veselje in druženje. Na splošno je bil ta stil starševstva zaznan kot najmanj inkvizitorni pri vseh mladostnikih, ne glede na njihovo raso, družabno ozadje ali starševsko zakonsko zvezo (Steinberg, 1990, 2001). Videti je, da je demokratični/avtoritativni slog najboljši pristop za terapevte, učitelje, negovalce in druge ponudnike mladinskih storitev.

Upoštevajte, da se starševski slogi nahajajo na dinamičnem kontinuumu. Včasih se bo demokratični/avtoritativni starš moral bolj nagibati na permissivno stran ali se bolj nagibati k avtoritarni strani, odvisno od posebnosti situacije in posameznih potreb ter značilnosti določene mladine. Ta individualiziran odziv je mogoče doseči, pri tem pa ohranjati splošne interakcije v demokratičnem/avtoritativnem obsegu na kontinuumu.

- Socialno-ekonomske prednosti

Za odporne/prožne mlade je bolj verjetno, da pripadajo družinam s socialno-ekonomskimi prednostmi. Čeprav ponudniki mladinskih storitev dejansko ne morejo spremeniti socialno-ekonomskega položaja mladih in njihovih družin, je mogoče povečati njihove možnosti za prejetje storitev, ki so podobne družinam s prednostmi boljšega socialno-ekonomskega statusa.

SLIKA 2 : Kontinuum starševskih stilov

Permisivni	Demokrati ni/avtoritativni	Avtoritaren
-Nizka struktura in meje	-Srednja/visoka struktura in meje	-Visoka struktura in meje
-Nizka pri akovanja	-Srednja/visoka pri akovanja	-Visoka pri akovanja
-Velika naklonjenost	-Visoka naklonjenost	-Nizka naklonjenost
-Nepopolnost upoštevanja pravil	-Demokrati en odnos do pravil	-Diktatorski odnos do pravil
	- Daje utemeljitev za omejitve in posledice	

Zaš itni dejavniki skupnosti

Zaš itni dejavniki skupnosti so tisti, ki jih najdemo znotraj skupnosti mladine - na primer znotraj njihove soseske, vrstnikov in šole – in ki vplivajo na spodbujanje prožnosti in zdravega razvoja.

- Tesni odnosi s pristojnimi, prosocialnimi, podpornimi odraslimi
- Povezave s prosocialnimi vrstniki, ki upoštevajo pravila
- Romanti ni odnos s prosocialnim, dobro prilagojenim partnerjem
- Povezave s prosocialnimi dejavnostmi in organizacijami
- Prisotnost na u inkovitih šolah
- Soseske z visoko skupinsko u inkovitostjo
- Visoka raven javne varnosti, dobra razpoložljivost javnega zdravja in nujne socialne pomo i

Kumulativni učinek zaščitnih dejavnikov: več kot jih je, boljše je

Ni enega dejavnika ali intervencije, ki bi povečala odpornost/prožnost pri vseh mladostnikih. Namesto tega obstaja kompleksna interakcija zaščitnih dejavnikov na več ravneh (posameznik, družina in skupnost). Ti dejavniki se povezujejo z različnimi psihosocialnimi in biološkimi stresorji, ki pomagajo določiti zmogljivost mladih za premagovanje težav v življenju. Več zaščitnih dejavnikov, ki jih imajo ali razvijajo mladi, večja je verjetnost, da bodo dobro upravljali s težavami v življenju in se razvili v dobro prilagojene prosocialne odrasle osebe. Raziskovalni inštitut v Minneapolisu je opravil obsežne raziskave o kumulativnem učinku zaščitnih dejavnikov (ki jih imenujejo kot "sredstva") in o učinkih takih dejavnikov tako za odnose in vedenja visokega tveganja kot za pozitivne odnose in vedenja.

Povzetek

Prožni/odporni ljudje so tisti, ki so se soočili s pomembnimi življenjskimi stresorji, vendar so se sposobni boriti in udariti nazaj za produktivno in prosocialno življenje. To poglavje je prineslo informacije o zgodovini raziskav odpornosti/prožnosti in opisalo številne individualne, družinske in skupnostne zaščitne dejavnike, ki lahko povečajo prožnost pri mladih.

MOTIVIRANJE IN VKLJUČEVANJE MLADIH

Da bi bile storitve najučinkovitejše, je treba mlade notranje motivirati in jih vključiti v proces. Namen tega poglavja je poudariti strategije za povečanje notranje motivacije mladih v učilnicah, terapijah in drugih področjih mladinskih storitev.

Študija primera: Neizpolnjene osnovne loveške potrebe

Cody (12 let) je želel narediti samomor. Dvakrat se je poskušal zadušiti s svojo kratko majico in si večkrat poskušal prerezati žile na rokah s svinčniki, sponkami in z ostalimi predmeti, ki bi lahko povzročili poškodbo. Cody je bil kljubovalen in je redno zavračal upoštevanje vodstvenih direktiv. Prav tako se je boril s slabimi vrstniškimi interakcijami zaradi njegovih kroničnih motečih vedenj, ki so frustrirala njegove vrstnike. Nekaj intervencij je poskušalo preprečiti Codyjevo

samopoškodovanje in opozicijsko vedenje, vendar ni ni zares delovalo. Cody je nadaljeval s tovrstnim po etjem in ni se mu zdelo, da bi se ukvarjal s posledicami svojega obnašanja.

Zakaj Cody ni bil motiviran za spremembo svojega vedenja?

Odgovor: Codyove temeljne loveške potrebe niso bile zadovoljene. Od Codyjevega prihoda v zavod, ta ni imel nobenega stika s svojo družino. Njegovi starši so le redko odgovorili na telefon, niso vra ali telefonskih klicev in niso pokazali zanimanja za kakršnekoli dogovore za obiske. Poleg tega Cody zaradi svojih kroni nih izpadov v njegovi skupini ni imel nobenih prijateljev. Codyjeva osnovna potreba po ljubezni in pripadnosti (socialne potrebe) je bila resno iz rpana in za karkoli ali kogarkoli drugega se resni no ni mogel zavzeti. Njegov glavni poudarek je bil na njegovih ob utkih osamljenosti, zavrnitve in jeze.

Izboljšanje motivacije s sre anjem z osnovnimi loveškimi potrebami mladih

Ko osnovne loveške potrebe niso izpolnjene, se je težko osredoto iti na karkoli drugega. To je predpostavka teorije Abrahama Maslowa v teoriji hierarhije potreb (Maslow, 1970). Maslow je menil, da so ljudje motivirani za izpolnjevanje svojih neizpolnjenih potreb, ki se za nejo z najbolj osnovnimi potrebami. Kot je prikazano v Tabeli 1, je opredelil hierarhijo petih loveških potreb od najosnovnejših do najbolj naprednih.

Osnovne potrebe

Naše najmo nejše loveške potrebe so fiziološke, socialne in potrebe po varnosti.

Fiziološke potrebe

Fiziološke potrebe vklju ujejo tisto, kar je potrebno za vzdrževanje življenja, kot so potreba po hrani in vodi, spanju, odstranjevanju telesnih odpadkov in udobni telesni temperaturi. V ve ini primerov ima motivacija za izpolnjevanje teh fizioloških potreb prednost pred vsemi drugimi potrebami. e se trenutno po utite zaspani ali e je soba zelo mrzla, medtem ko berete ta tekst, vašo sposobnost, da se osredoto ite na vsebino tega kar berete, ovira vaša notranja motivacija za

spanje in toplino. Ko fiziološke potrebe mladih ne bodo izpolnjene, bo njihova glavna motivacija zadostiti te potrebe. Mladi, ki od v eraj niso jedli ali ki so zaradi kaoti nega doma ega okolja spali samo nekaj ur, bodo imeli pomanjkljivo sposobnost za dosežke v šolskih ali terapevtskih okoljih.

Potreba po varnosti

Varnostne potrebe vklju ujejo potrebo po stabilnosti, doslednosti in zaš iti, pa tudi neprisotnost strahu, tesnobe in kaosa. Ljudje potrebujemo okolico, ki je predvidljiva in varna. Kadar je okolje fizi no ali ustveno nesigurno, bo notranja motivacija osredoto ena na izpolnjevanje potrebe po varnosti. Mladi, ki so v razredu ustrahovani in ogroženi, bodo bolj osredoto eni na osebno varnost kot na razvijanje matemati nih spretnosti in branja.

Socialne potrebe (potreba po pripadnosti in ljubezni)

Vsi imamo osnovno potrebo po ljubezni in po ob utku biti ljubljene, sprejeti in pripadati skupini ali družini. Ta socialna potreba vklju uje željo, da bi se izognili osamljenosti, odtujenosti in zavrnitvi. Ve ina od nas je že imela izkušnje z izgubo pomembnega razmerja zaradi razveze, lo itve ali smrti in smo se znašli v situaciji, ko se nismo mogli osredoto iti na ni drugega, razen na izgubljeni odnos. Enako velja za ogrožene mlade, ki se bodo težko osredoto ili na teme zdravljenja ali na naloge v razredu, e njihove osnovne potrebe po ljubezni in pripadnosti niso izpolnjene. Socialne potrebe so mo na motivacijska sila.

Tabela I: Hierarhija osnovnih in naprednih loveških potreb

Osnovne loveške potrebe	Napredne loveške potrebe
Fiziološke potrebe mladih Zadovoljitev lakote in žeje Dovolj spanca Odstranjevanje telesnih odpadkov Ohraniti udobno telesno temperaturo	Mladinske potrebe po kompetencah (potrebe po ogledu/dosežkih) Da se po utiš kompetentno Za priznanje in spoštovanje od drugih Za samopodobo

<p>Potrebe po varnosti mladih</p> <p>Po utiti se fizi no ter emocionalno varne in stabilne</p> <p>Potreba po organiziranem in predvidljivem (nekaoti nem) življenjskem okolju</p> <p>Socialne potrebe mladih (potreba po pripadnosti in ljubezni)</p> <p>Ljubiti in biti ljubljen</p> <p>Pripadati in biti sprejet</p> <p>Za socialno pripadnostjo</p> <p>Za zdrave, konsistentne, podporne negovalce</p>	<p>Za dosežke</p> <p>Mladinske potrebe za samo-aktualizacijo</p> <p>Da bi živeli do polnega potencialnega</p>
---	--

Napredne potrebe

Ko so osnovne fiziološke, varnostne in družbene potrebe zadovoljene, so ljudje motivirani, da izpolnjujejo svoje naprednejše potrebe, vklju no s potrebo po pridobitvi kompetenc in uspehom v življenju.

Potrebe po kompetentnosti (potrebe po ugledu in dosežkih)

loveška bitja imamo potrebo po samospoštovanju, dosežkih in obvladovanju svojega okolja. Ta potreba vklju uje željo, da nas drugi priznavajo in spoštujejo za osebne dosežke in sposobnosti.

Pogosto so storitve zdravljenja in izobraževanja zasnovane s pri akovanjem, da so mladi motivirani na tej ravni.

Potrebe po samoaktualizaciji

Kon na in najnaprednejša potreba je potreba po samo-aktualizaciji, ki se lahko opredeli kot potrebo po zmožnosti da postanemo vse, kar si želimo postati. Ko je več osnovnih potreb izpolnjenih, ljudje postanejo motivirani za maksimiziranje njihovega potenciala. Pomembno je omeniti, da vrstni red in mo potreb v Maslovi hierarhiji nista univerzalni ali fiksni; vendar pa je temeljna teorija, ki se nanaša na izpolnjevanje neizpolnjenih potreb, zelo uporabna za razumevanje, kaj spodbuja mlade in njihove družine (Dunlap, 2004).

Napaka, ki jo skrbniki v asih naredijo je, da sprva izvajajo posege, ki so usmerjeni k naprednejšim potrebam mladih, pri tem pa ne gledajo na njihove osnovne fiziološke, varnostne in družbene potrebe. Če so mladostniki izrpani zaradi pomanjkanja spanja (nezadovoljene fiziološke potrebe), mučenja ali zlorabe (neizpolnjene varnostne potrebe) ali socialno odtujene in zavrnjene (neizpolnjene socialne potrebe), bo njihova motivacija za obvladanje akademskih konceptov in konceptov zdravljenja (potreba po kompetentnosti in potreba po življenju do največjega možnega potenciala) otežena in omejena. Izpolnjevanje osnovnih loveških potreb je ključna sestavina za učinkovite storitve. (Za dodatne informacije o tej temi glejte SBI-21 v poglavju 12).

Druge strategije za krepitev mladih * Motivacija/vključenost

Notranjo motivacijo mladih se lahko poveča tudi, ko ponudniki prepoznajo in spodbujajo cilje pri prilagajanju, uporabijo motivacijske strategije intervjuvanja in vzdržujejo skromen, radoveden slog interakcije.

Opredeliti in spodbujati pristopne cilje

V asih obstaja pristranskost pri obravnavi delikventnih mladih, da se naj osredotočijo predvsem na cilje izogibanja, ki se nanašajo na to, česa naj se mladi izogibajo (npr. biti agresivni). Nasprotno

pa pristopni cilji usmerijo pozornost na to, kaj mladi želijo doseči v življenju zdaj in v prihodnosti. Ti cilji lahko bistveno izboljšajo notranjo motivacijo. Mladi se verjetno bolj ukvarjajo z učenjem spopadanja z jezo, čemur to vodi k neenakim, kar je zaželeno (npr. ustvarjanje in vzdrževanje prijateljstev, biti primeren za vstop v nogometno ekipo, pridobitev srednješolske diplome).

Tony Ward je razvil nekaj, kar se imenuje Model dobrega življenja ("Good Lives Model"), ki vsebuje seznam pristopnih ciljev (loveških potreb). Čeprav je ciljna populacija odrasla, so številni zapisani pristopni cilji relevantni za pomoč mladim, da pojasnijo, kaj imajo in kaj želijo imeti v svojem prihodnjem življenju. Identificirani pristopni cilji vključujejo naslednje:

- Družino (imeti moža/ženo, biti oče/mati, imeti povezavo z izvorno družino)
- Prijateljstva (imeti platonske in romantične odnose)
- Odličnost pri delu in igri (imeti izkušnje obvladovanja in kompetenc)
- Odličnost v agenciji (biti neodvisen, samoupravljajoč)
- Življenje (imeti zdravo življenje, optimalno fizično delovanje)
- Znanje (imeti modrost in informacije)
- Notranji mir (brez čustvenih pretresov in stresa)
- Duhovnost (poiskati pomen in namen v življenju)
- Skupnost (poučevati se povezano z ljudmi v okolju)
- Sreča (obutek zadovoljstva in veselja v življenju)
- Ustvarjalnost (imeti priložnost za ustvarjalno izražanje)

Ko mladi naredijo povezavo med tem, kako jim lahko njihovo sodelovanje v šoli in zdravljenje pomagata doseči tisto, kar si želijo v življenju (pristopni cilji), se njihova notranja motivacija pogosto poveča.

Uporabiti motivacijske intervjujske strategije

Drugi model za povečanje interne motivacije, je motivacijski intervju (MI) (Miller & Rollnick, 2002). To je pristop, ki ima poudarek na moči, na strankah in je usmerjen k večji motivaciji mladih in družin. MI pomaga ustvariti okolje, v katerem so stranke motivirane za pozitivne spremembe v svojem življenju (Miller & Rollnick, 2002; Walters et al., 2007). Ključni MI koncepti vključujejo

sodelovanje, izražanje empatije in sprejemanja, premikanje odpornosti/prožnosti in razvoj neskladja.

Sodelovanje

Ta MI strategija poudarja pomembnost skrbnikovega komuniciranja partnerja kot odnosa, ki ceni strokovno znanje in perspektivo mladih, hkrati pa se izogiba avtoritarnemu, enostranskemu stališču.

Izražanje empatije in sprejemanja

Skrbniki si prizadevajo razumeti ustva in perspektive mladih, ne da bi sodili, kritizirali ali krivili. On ali ona komunicira sprejemanje mladine, kar ni nujno enako kot sporazum ali odobritev.

Premikanje odpornosti/prožnosti

Mladostniški upor po pozitivnih spremembah ni neposredno nasprotovan iz strani skrbnika. Skrbnik se izogiba argumentiranju za spremembo in namesto tega priznava, da je mladostna ambivalentnost ali odpornost naravna in razumljiva.

Razvoj neskladja

Ta strategija spodbuja motivacijo z opredelitvijo in povečanjem neskladja med sedanjim vedenjem mladine ter osebnimi cilji in vrednotami mladih. Skrbnik postavlja vprašanja, ki mladim pomagajo raziskati osebne cilje in vrednote ter kako se ti cilji in vrednote usklajujejo s sedanjim vedenjem. Vsa odstopanja so označena. Kot Miller in Rollnick (2002) pojasnita: " e se vedenje obravnava kot nasprotujo e pomembnim osebnim ciljem (kot so zdravje, uspeh, družinska sre a ali pozitivna samopodoba), je zelo verjetno, da se pojavijo spremembe" (str. 38). Mladi bolj kot skrbniki predstavljajo argumente za spremembe.

Ohranite skromen, zanimiv slog interakcije

lovekovo obnašanje je zelo zapleteno in e skrbniki mislijo, da imajo vse odgovore, ni dolgo, ko jih potol e mote e obnašanje mladih. Skrbniki, ki se vedejo, kot da imajo vse odgovore in ne upoštevajo prispevkov drugih, lahko znatno ovirajo mladostnikovo dovtetnost in dovtetnost

mladostnikove družine za posredovanje. Skromen, radoveden medosebni stil lahko pomaga vključiti mladino in družino v proces zdravljenja in izobraževanja.

Nadaljevanje študija primera: *Nezadovoljene osnovne loveške potrebe*

Cody je bil še naprej ključovalen in kazal znake samopoškodovanja. Nobeni poskusi intervencije niso kazali uspeha. Codyjeva osnovna potreba po ljubezni in pripadnosti (socialne potrebe) je bila resno izrpana in postalo je jasno, da so potrebni posegi za te neizpolnjene potrebe. Codyjeva mati in oče sta se borila z lastnimi težavami (npr. zlorabo substanc, pravnimi težavami) in nista bila sposobna dati primerne podpore. Na srečo smo lahko vzpostavili stik s Codyjevo babico, ki je začela nuditi podporo preko rednih obiskov in telefonskih klicev. Precej varnostnega in svetovalnega osebja si je vzelo čas za vzpostavitev pozitivnih odnosov s Codyjem. Poleg tega so bili identificirani vrstniki, ki so se strinjali s tem, da se spoprijateljijo s Codyjem. Ker je bila Codyova osnovna potreba po družabnem stiku zadovoljena, se je povečala njegova motivacija za sodelovanje pri zdravljenju, njegovo vedenje pa se je stabiliziralo.

Povzetek

Spodbujanje notranje motivacije in angažiranosti sta ključnega pomena za pozitivne spremembe in zdrav razvoj mladih. Če mladi niso notranje motivirani, da v svojih življenjih naredijo pozitivne spremembe, ni pomembno, kako močno si jih drugi želijo zanje: resnične spremembe bodo težko dosegljive. Močna metoda za krepitev notranje motivacije mladih, je izpolnjevanje njihovih osnovnih loveških potreb. Kadar so izpolnjene fiziološke, varnostne in socialne potrebe, se močno poveča sposobnost mladih za aktivno vključevanje v zdravljenje in izobraževanje. Dodatne strategije za povečanje motivacije vključujejo opredelitev pristopnih ciljev; uporabo motivacijskih intervjujskih strategij in vzdrževanje skromnega, radovednega stila interakcije.

IDENTIFICIRANJE POTREB OGROŽENIH MLADIH

Koraki, ki jih mladinski delavec upošteva, da bi podprl ogroženega otroka

1. Navezati stik podan iz strani neprostovoljen. podpora, drugi

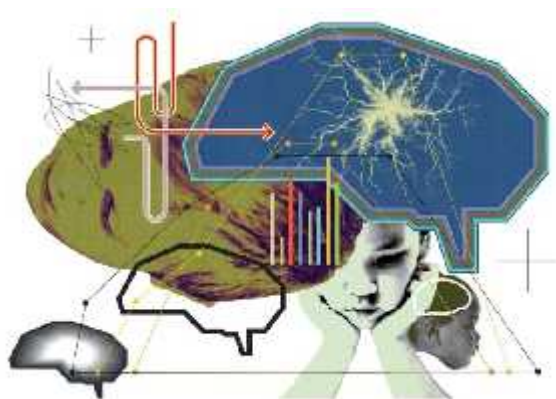
z ogroženim otrokom: ogroženega otroka ali Nekateri otroci iščejo so najdeni na terenu.

2. Ocena okolja ogroženih otrok (družina, šola, prijatelji, sorodniki)

Za vse ogrožene otroke so potencialna tveganja posledica okolja (družina, šola, prijatelji). Zato je izredno pomembno analizirati njegov vpliv na vsak posamezen primer ogroženega otroka.

3. Identifikacija morebitnih področij težav (osebne v skupnosti in druge)

Problematiki na področju je treba razlikovati in pojasniti s posebnim "orodjem" za zbiranje informacij za možne problemske cone. Ta zbirka orodij lahko vključuje strukturirane in nestrukturirane vprašalnike, kot tudi posvetovanja.

4. Načrt za reševanje težav

Delo na ukrepih za reševanje problemov - kratkoročni, srednjeročni in dolgoročni ukrepi.

5. Izvajanje korakov v skladu z načrtom

Spodbujanje korakov s pomočjo posameznih metod, usmerjenih v potrebe posamezne ogrožene mlade osebe, ki so prilagojene zanj.

6. Spremljanje dinamike primera

Vsake 3 mesece po zaključku vsakega primera, je potreben predogled dinamike primera. Če obstaja nova problematika na sferi, se primer ponovi. Vsak primer mora biti pregledan v roku največ dveh let.

PRILOGA 1

SEZNAM

	JA	NE	KOMENTAR
Ali so kršene osnovne fiziološke potrebe mladih? <ul style="list-style-type: none">• Zadovoljevanje lakote in žeje• Dovolj spanja• Odprava telesnih odpadkov• Ohranjanje udobne telesne temperature			
Ali so kršene potrebe po varnosti mladih? <ul style="list-style-type: none">• ob utek fizi ne in ustvene varnosti, stabilnosti• bivalno okolje je organizirano in predvidljivo (ne kaoti no)			
Ali so kršene osnovne socialne potrebe mladih (potreba po pripadnosti in ljubezni)? <ul style="list-style-type: none">• Ljubiti in biti ljubljen• Pripadati in biti sprejet• Za socialno pripadanje• Za zdrave, dosledne, podporne negovalce			
Ali so kršene napredne potrebe mladih za kompetencami (potrebe po ugled /uresni evanju)? <ul style="list-style-type: none">• Ob utek kompetentnosti• Ob utek prepoznavanja in spoštovanja• Samospoštovanje• Dosežki			
Ali so kršene potrebe mladih po samoaktualizaciji			

• Živeti do polnega potenciala			
Ali obstajajo velika tveganja/ogroženosti v življenju mladega? e da, katere?			
Je mlada oseba prizadeta zaradi kakšne ve je bolezni?			
Mlada oseba se sre uje s težavami zaradi kršene potrebe. Komentirajte konkretne primere.			
Ali mlada oseba kaj pogreša v svojem življenju? e da, kaj je tisto, kar najbolj pogreša in do kakšne mere?			
Ali mlada oseba sanja? Katere so njene najbolj dragocene sanje in vizije za prihodnost?			
Ali obstajajo prepreke (ovire in strahovi), ki mladoletniku onemogo ajo, da se uresni ijo njegove sanje? Komentar o tem, e obstajajo.			
Ali mlada oseba ve, kaj spremeniti v svojem življenju? e da, v kateri smeri?			
Ali se mlada oseba u i novih spretnosti in veš in?			
Ali je potencialno dosežen cilj pomemben za mladega?			
Ali jo/ga kaj zadržuje pri doseganju cilja ali soo anja s potrebo? Kaj? – e je odgovor da.			

Ali je mladega strah, da bi bil oškodovan? Kako ali od koga?			
Ali mlada oseba odraša v stabilnem družinskem okolju?			
Ali je mlada oseba v dobrem razmerju s sorodniki?			
Ali je mlada oseba v dobrih odnosih z vrstniki?			
Ali obstajajo prijateljstva in sredstva za podporo v skupnosti?			
Ali ima mlada oseba zasebni prostor za življenje? e ne, s kom živi?			
Ali ima kakšen idol ali model, ki mu sledi?			
Ali mlada oseba potrebuje posebno pozornost dolo enih strokovnjakov?			
Ali mlada oseba prejema institucionalno podporo (šolska svetovalna služba, socialna služba, mladinski delavci itd.)? e da, kakšne vrste?			
Ali obstaja perspektiva za razvoj primera in možne rešitve? Opišite jih, e je tako.			

PRILOGA 2

ŠTUDIJE PRIMEROV

Študija primera: 1

Interni faktorji

Peter je živel s svojo materjo in očetom v predmestju Šumen.

Ko je bil Peter še majhen otrok, se je oče veliko prepiral z mamo in jo celo večkrat spodil od hiše. Izgubil je službo in ni mogel najti novega dela.

Zaradi nizke uspešnosti v šoli, je Peter zamenjal več šol in ves čas je imel težave pri integraciji v novo okolje. S prijatelji ni nikoli govoril o domanjih težavah, dokler ni nekega dne izginila njegova mama in je poklical policijo. Njegova mati je zapustila hišo in odšla k sorodnikom. Potem se je odločila, da se priseli v Anglijo, ne da

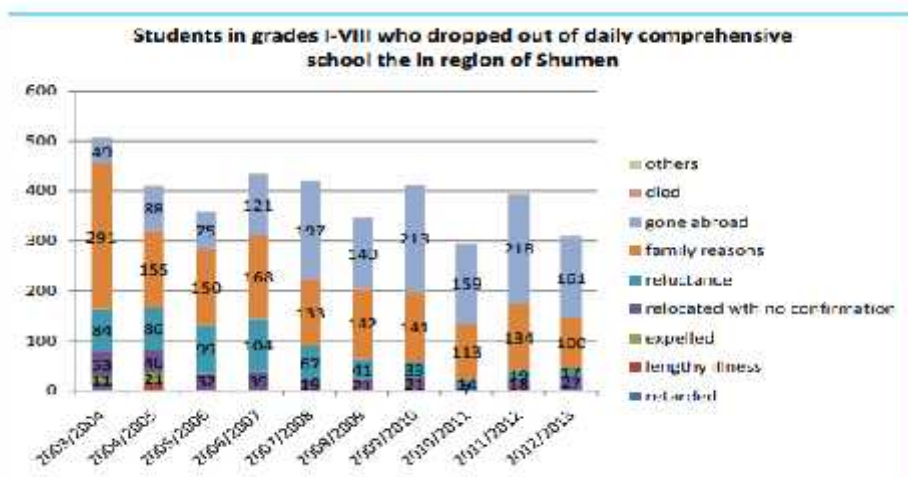
bi obvestila svojega sina.

Ko je poklical policijo, so ga specializirani organi - "Oddelek za zaščito otrok", Agencija za socialno pomoč, poslala na pogovor s psihologom, ki pa mu ni veliko pomagal. V nekaj tednih ga je mama poklicala in pojasnila, da se je priselila z namenom iskanja boljšega življenja in da mu bo poslala denar. Potem

se je Peter preselil k starim staršem in že tretjič v novo šolo. Njegov oče je bil namreč nenehno pijan in v težavah. Sposojal si je kredite, banka pa je sedaj hotela prevzeti njegovo premoženje.

Peter je star 15 let in prihaja iz Shumena. Že 3 leta živi v Sofiji s starimi starši. Njegova mati dela v Angliji. Tja je odšla, ko je bil Peter star 13 let. Njegov oče živi v Shumenu, vendar ga ne vidi pogosto. Peter nima skoraj nobenega prijatelja – je tipičen

V Sofiji se s sošolci ni dobro integriral v razred in je bil popolnoma izoliran. Potem se je pri el družiti z nekaterimi fanti iz okolice Liulin, ki so bili znani po uživanju drog in kraji avtomobilov. Prenehal je obiskovati pouk z različnimi izgovori. Istočasno je šolsko območje uporabljal za širjenje drog in bil kmalu izključen.

Seznam

	JA	NE	KOMENTAR
Ali so kršene osnovne fiziološke potrebe mladih? <ul style="list-style-type: none"> • Zadovoljevanje lakote in žeje • Dovolj spanja • Odprava telesnih odpadkov • Ohranjanje udobne telesne temperature 	X		Ve inoma ne, vendar ob asno, ko je v umaknjenosti, je la en in ga zebe.
Ali so kršene potrebe po varnosti mladih? <ul style="list-style-type: none"> • ob utek fizi ne in ustvene varnosti, stabilnosti • bivalno okolje je organizirano in predvidljivo (ne kaoti no) 			Ve ino asa ne, vendar v situaciji pove anja razdraženosti zaradi zlorabe drog, je on tisti, ki povzro a ustveno stisko družinskim lanom. Življenjsko okolje je stabilno.

<p>Ali so kršene osnovne socialne potrebe mladih (potreba po pripadnosti in ljubezni)?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ljubiti in biti ljubljen • Pripadati in biti sprejet • Za socialno pripadanje <p>Za zdrave, dosledne, podporne negovalce</p>		X	
<p>Ali so kršene napredne potrebe mladih za kompetencami (potrebe po ugled /uresni evanju)?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ob utek kompetentnosti • Ob utek prepoznavanja in spoštovanja • Samospoštovanje • Dosežki 			
<p>Ali so kršene potrebe mladih po samoaktualizaciji</p> <ul style="list-style-type: none"> • Živeti do polnega potenciala 			
<p>Ali obstajajo velika tveganja/ogroženosti v življenju mladega?</p> <p>e da, katere?</p>			Zloraba drog, naselje.
<p>Je mlada oseba prizadeta zaradi kakšne ve je bolezni?</p>			Trenutno ne.
<p>Mlada oseba se sre uje s težavami zaradi kršene potrebe. Komentirajte konkretne primere.</p>			Kršena potreba v njegovem primeru je ob asno lakota, ker od staršev prejme dolo eno žepnino, vendar jo porabi za droge, ne za hrano.
<p>Ali mlada oseba kaj pogreša v svojem življenju?</p> <p>e da, kaj je tisto, kar najbolj pogreša in do kakšne mere?</p>			Biti trezen in neodvisen od drog. Manjka mu zabava s prijatelji brez stimulansov.

Ali mlada oseba sanja? Katere so njene najbolj dragocene sanje in vizije za prihodnost?			Biti neodvisen od drog, iti nazaj v šolo.
Ali obstajajo prepreke (ovire in strahovi), ki mladoletniku onemogočajo, da se uresniči njegove sanje? Komentar o tem, če obstajajo.	X		Izključno je bil iz srednje šole zaradi nasilnega vedenja do drugih vrstnikov; ima tudi policijski zapis zaradi nasilja.
Ali mlada oseba ve, kaj spremeniti v svojem življenju? Če da, v kateri smeri?	X		Želi iti v komuno za rehabilitacijo in postati član.
Ali se mlada oseba učila novih spretnosti in veščin?		X	
Ali je potencialno dosežen cilj pomemben za mladega?	X		Da in ne, ko je oseba na drogah, cilj ni pomemben, ko oseba ni na drogah, je cilj pomemben.
Ali jo/ga kaj zadržuje pri doseganju cilja ali soočanja s potrebo? Kaj? – če je odgovor da.			Njegov strah pred rehabilitacijo; moral bi na novo začeti povsem od začetka; strah ga je tega, kdo bo, kako bo sprejet v šoli, ko se bo vrnil iz komune; moral si bo najti nove prijatelje, strah ga je pred neznanimi in sprememba ga zadržuje pri doseganju svojega cilja.
Ali je mladega strah, da bi bil oškodovan? Kako ali od koga?		X	
Ali mlada oseba odrasla v stabilnem družinskem okolju?	X		
Ali je mlada oseba v dobrem razmerju s sorodniki?	X		Družina in sorodniki so podporni in poskušajo mu pomagati videti problem, občasno v družini

			obstajajo napetosti glede prihodnosti in denarja.
Ali je mlada oseba v dobrih odnosih z vrstniki?			Je v dobri zvezi z drugimi mladostniki, ki uporabljajo droge, kar je zelo zaprt krog sovrstniške skupnosti, vendar ni v nobenih tesnih odnosih z drugimi vrstniki.
Ali obstajajo prijateljstva in sredstva za podporo v skupnosti?			Obstajajo podporni sistemi v lokalni skupnosti, vendar se ne obračuna na njih in pri njih ne išče pomoči. Podporni mehanizmi delujejo, če je sam pripravljen in se jim sam približuje.
Ali ima mlada oseba zasebni prostor za življenje? Če ne, s kom živi?			Živi s svojo družino v dvosobnem stanovanju v večstanovanjskem bloku.
Ali ima kakšen idol ali model, ki mu sledi?		X	
Ali mlada oseba potrebuje posebno pozornost določenih strokovnjakov?			Potreboval bi svetovanje in oditi v rehabilitacijski center za droge.
Ali mlada oseba prejema institucionalno podporo (šolska svetovalna služba, socialna služba, mladinski delavci itd.)? Če da, kakšne vrste?		X	Ne, da bi ljudje ali skupnost vedela za njegovem problem. Odnos do mladinskega delavca je zelo zaseben in temelji na zaupanju.
Ali obstaja perspektiva za razvoj primera in možne rešitve? Opišite jih, če je tako.		X	Delati mora na svojih strahovih, ki mu preprečujejo pridobivanje strokovne in institucionalne pomoči pri njegovi zlorabi drog. Graditi mora na ciljnih in pozitivnih straneh svojih želja za prihodnost, tako da

			ti pozitivni dejavniki prevladajo nad negativnimi z namenom, da bi uresničil svoj potencial in poiskal pomoč.
--	--	--	---

Študija primera: 2

ROMSKO DEKLE, UJETO V SKUPNOSTI

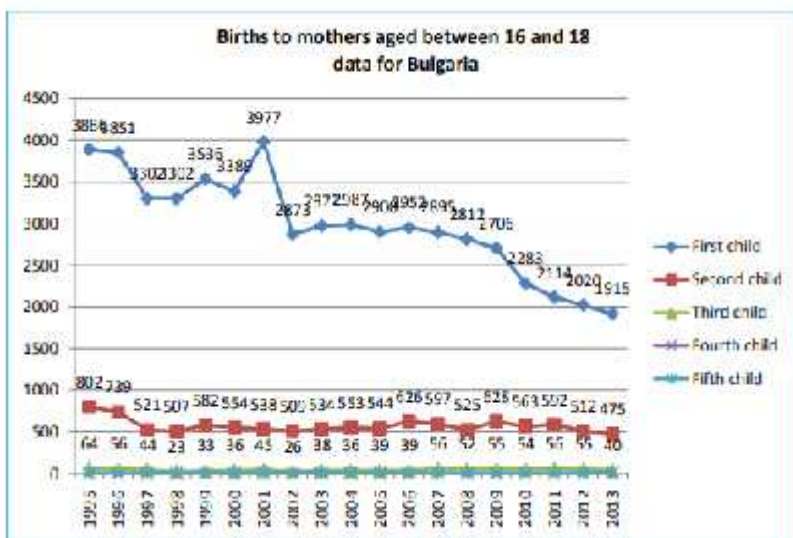
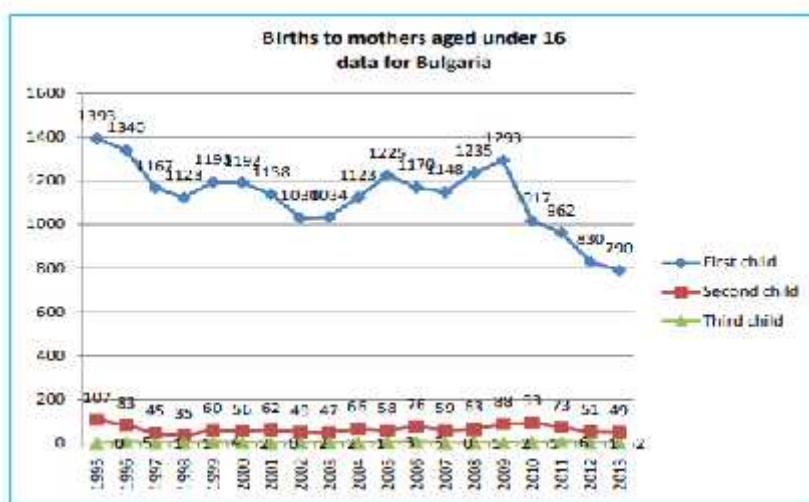
Ivana je 16 letna deklica, rojena in vzgojena v romskem getu v predmestju Sliven. Ima 3 brate in 2 sestre. Njen oče je umrl, ko je imela osem let, in njena mama živi z drugim moškim v hiši, v kateri živi s še štirimi generacijami Romov - mamom, njenimi starimi starši in nekaterimi otroki svojih sester. Hiša je majhna in ne služi potrebam velike družine. Pomagala je pri vzgoji manjših otrok in kuhanju za vse.

Ivana je študirala v lokalni šoli, kjer večinoma otrok prihaja iz romskih manjšin. Imela je težave z učenjem. Toda uspela je doseči 10. razred, ko pa je morala zapustiti šolo, ker je zanosila. Zapustila je šolo, da bi živela z moškim, ki je bil dve leti mlajši od nje, skupaj z njegovo družino. Med nosečnostjo je imela nesrečo. Avto jo je zbil na prehodu za pešce. Na srečo ni bila resno poškodovana.

Njena družina je bila srečna, da je zanosila in da jo je končno moški spravil iz hiše. Dejansko se je preselila le tri ulice stran od domače hiše in ohranila tesen stik z brati in sestrami. Mati in babica sta jo veselasili k poroki, ker sta se bali, da bi lahko deklice "ukradli" ali da bi postala prestara za možiteve.

Nikoli ni imela priložnosti, da bi delala in za svoje delo dobila plačilo. Odvisna je bila od socialne pomoči. Ivana se je izogibala izhodu iz soseske in zelo redko je zahajala iz skupnosti. Govorila je bolgarski jezik, vendar ga je uporabila le pri pogovorih z Bolgari. Kot otrok je Ivana sanjal, da bo postala pevka, vendar ni nikoli imela samozavesti, da bi se udeležila kakšnega pevskega tekmovanja ali da bi pela pred občinstvom.

Seznam

	JA	NE	KOMENTAR
<p>Ali so kršene osnovne fiziološke potrebe mladih?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zadovoljevanje lakote in žeje • Dovolj spanja • Odprava telesnih odpadkov • Ohranjanje udobne telesne temperature 			
<p>Ali so kršene potrebe po varnosti mladih?</p> <ul style="list-style-type: none"> • ob utek fizi ne in ustvene varnosti, stabilnosti <p>bivalno okolje je organizirano in predvidljivo (ne kaoti no)</p>			<p>Ivana živi v kaoti nem in neorganiziranem družinskem okolju.</p> <p>Ve kot 12 ljudi v eni hiši.</p>
<p>Ali so kršene osnovne socialne potrebe mladih (potreba po pripadnosti in ljubezni)?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ljubiti in biti ljubljen • Pripadati in biti sprejet • Za socialno pripadanje • Za zdrave, dosledne, podporne negovalce 			<p>Romska skupnost tesno sodeluje in strogo sledi družinskim tradicijam.</p> <p>Toda hkrati je to velika ovira za njene socialne stike izven skupnosti.</p>
<p>Ali so kršene napredne potrebe mladih za kompetencami (potrebe po ugled /uresni evanju)?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ob utek kompetentnosti • Ob utek prepoznavanja in spoštovanja • Samospoštovanje Dosežki 			<p>Ivana ima redke kontakte izven skupnosti in v bistvu nima družbenega življenja.</p>
<p>Ali so kršene potrebe mladih po samoaktualizaciji</p> <ul style="list-style-type: none"> • Živeti do polnega potenciala 			

<p>Ali obstajajo velika tveganja/ogroženosti v življenju mladega?</p> <p>e da, katere?</p>			<p>Ne biti sprejeta v družbi zunaj skupnosti zaradi pomanjkanja izobraženosti, motivacije za delo in aktivnega državljanstva.</p> <p>Nizka samozavest in samospoštovanje.</p>
<p>Je mlada oseba prizadeta zaradi kakšne ve je bolezni?</p>		X	
<p>Mlada oseba se sre uje s težavami zaradi kršene potrebe.</p> <p>Komentirajte konkretne primere.</p>			<p>Ne po uti se udobno zunaj skupnosti.</p> <p>Zaradi nose nosti zapusti šolo.</p>
<p>Ali mlada oseba kaj pogrša v svojem življenju?</p> <p>e da, kaj je tisto, kar najbolj pogrša in do kakšne mere?</p>			<p>Ne more sama sprejemati odlo itev. Njena družina odlo a o tem, s kom in kdaj se bo poro ila.</p>
<p>Ali mlada oseba sanja?</p> <p>Katere so njene najbolj dragocene sanje in vizije za prihodnost?</p>			<p>Ivana sanja, da bi postala pevka.</p>
<p>Ali obstajajo prepreke (ovire in strahovi), ki mladoletniku onemogo ajo, da se uresni ijo njegove sanje?</p> <p>Komentar o tem, e obstajajo.</p>			<p>Družinske tradicije in na in življenja v romski skupnosti.</p> <p>Pomanjkanje izobrazbe in motivacije.</p>
<p>Ali mlada oseba ve, kaj spremeniti v svojem življenju?</p> <p>e da, v kateri smeri?</p>		X	<p>Nobenega osebnega mnenja.</p>
<p>Ali se mlada oseba u i novih spretnosti in veš in?</p>	X		<p>Da.</p> <p>Doma in v šoli, dokler je ne zapusti.</p>
<p>Ali je potencialno dosežen cilj pomemben za mladega?</p>			

<p>Ali jo/ga kaj zadržuje pri doseganju cilja ali soo anja s potrebo?</p> <p>Kaj? – e je odgovor da.</p>			Romske tradicije in navade.
<p>Ali je mladega strah, da bi bil oškodovan?</p> <p>Kako ali od koga?</p>		X	Morda družinski lan, e ne sledi nenapisanim zakonom romske skupnosti.
<p>Ali mlada oseba odraš a v stabilnem družinskem okolju?</p>			
<p>Ali je mlada oseba v dobrem razmerju s sorodniki?</p>			
<p>Ali je mlada oseba v dobrih odnosih z vrstniki?</p>			Ivana nima veliko prijateljev.
<p>Ali obstajajo prijateljstva in sredstva za podporo v skupnosti?</p>			
<p>Ali ima mlada oseba zasebni prostor za življenje?</p> <p>e ne, s kom živi?</p>			
<p>Ali ima kakšen idol ali model, ki mu sledi?</p>			Da, modeli in idoli v romski skupnosti.
<p>Ali mlada oseba potrebuje posebno pozornost dolo enih strokovnjakov?</p>			
<p>Ali mlada oseba prejema institucionalno podporo (šolska svetovalna služba, socialna služba, mladinski delavci itd.)?</p> <p>e da, kakšne vrste?</p>		X	
<p>Ali obstaja perspektiva za razvoj primera in možne rešitve?</p> <p>Opišite jih, e je tako.</p>			Poskusiti biti pogumna in se obnašati druga e od družinskih pri akovanj in pri akovanj skupnosti.

LITERATURA

Bandura, A.(1977) *Social Learning theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice- Hall

Benson, P.L.(2006) *All kids are our kids: What communities must do to raise caring and responsible children and adolescents*. San Francisco: Jossey-Bass

Brento.,L.K.& Larson,S.J.(2006). *The resilience revolution: Discovering strengths in challenging kids*. Bloomington, IN: Solution tree

Coie, J.D., Watt, N.F., West ,S. ,Hawkins, J.D., Asarnow, J.R., Markman, H.J., Ramsey, S.L., Shure, M.B., & Long, B.(1993). The science of prevention. *American Psychologist*

Laursen, E.K. & Birmingham, S.M. (2003) Caring relationships as a protective factor for at risk youth: An ethnographic study. *Families in Society*, 84(2),240-246

Miller, W.R. &Rollnick, S.(2002). *Motivational Interviewing: Preparing people for the change*. New York: Guilford

Powell, K.M. (2011). *Working effectively with at-risk youth: A strengths based approach*.

Powell, K.M. (2015). *A strengths-based approach for intervention with At-risk youth*

Steinberg, L.(1990) *Autonomy, conflict and harmony in the family relationship*

Werner, E.E. & Smith, R.S. (1982). *Vulnerable, but invincible: A study of resilient children*. New York: McGraw-Hill